

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:
Pe un an — — — — — 40 Lei.
Pe jumătate de an — — — — — 20 Lei.

Apare odată în săptămână:
DUMINECA.

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și județ Nr. 266.

Nr. 1583/1923.

IOAN

din îndurarea lui Dumnezeu dreptcredinciosul Episcop al Aradului, Ienopolei și al Hălmagiului, precum și al părților anexate din Banatul-Timișan.

Iubitul cler și popor și iubiților deputați ai Sinodului nostru eparhial: dar și îndurare dela Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru Isus Hristos, împreună cu salutarea noastră arhierescă!

Cu provocare la §§. 90 din statutul organic, convocăm Sinodul nostru eparhial ordinar al diecezei Aradului la biserica noastră catedrală de aci pe

Duminecă 28 Maiu (10 Iunie) a. c.

la orele 9 dimineața, în care zi, după săvârșirea serviciului divin, va urma deschiderea Sinodului în sala de gimnastică a Internatului diecezan de fete.

Ceeace se aduce la cunoștință tuturor P. T. D. deputați spre știre și acomodare.

Arad, la 12/25 Maiu 1923.

Al tuturor binevoitor:

Ioan I. Papp m. p.
Episcopul Aradului.

NOTĂ. Indatorați prin concluzul Nr. 44 al Sinodului eparhial din 1901, aducem la cunoștința Domnilor deputați sinodali, că nici un concediu nu se acordă fără de convenita motivare și dovadă a cererii de concediu urmând a se procede în caz contrar întru toate conform ultimelor dispozițiuni din §. 59 al Regulamentului afacerilor interne.

Conferința religioasă dela Patriarhia din Constantinopol

Convocarea conferinței. — Reprezentanța românească. — Buna ei primire. — Mercuria la Patriarhie. — Audiența la Patriarhul ecumenic. — reprezentanța sârbească. — Calendarul senatorului Drăghici.

Constantinopol, 16.—Această conferință a fost convocată pentru data de 1 Mai st. n. în Constantinopol, de către Patriarhul ecumenic Meletie IV. Au fost poștiți la ea toți ceilalți patriarhi ortodoxi ai răsăritului și toate bisericile ortodoxe.

Biserica românească mi-a făcut cinstea de a mă trimite pe mine s'o reprezint. Eu însă, având foarte mult de făcut la București, nu eram bucuros să vin, cu toată scăparea, pe câteva săptămâni, de praful Bucureștiului și cu tot farmecul unei plimbări pe Bosfor. Chiar și acum stau ca pe ghimpi și bucuros m'aș întoarce iute la București.

Cu toate acestea trebuie să mărturisesc că pentru Biserica noastră, e bine că am venit. Trebuie să ne luăm în răsărit un loc pe care l-am avut de a fi ocrotitori ai intereselor ortodoxe aici. Prestigiul țării crește prin aceasta într'o mare măsură, el aduce cu sine câștigul altor valori morale și materiale. E vorba de reluarea unei politici bisericești pe care am părăsit-o, și calea relațiunilor bisericești e cel întâi drum spre aceasta.

De aceea e bine că am venit. E un fapt cu totul nou și îmbucurător că, după atâta despărțire, Bisericile ortodoxe se întâlnesc pentru a se sfătui. După sfășierile între state, atâta ar mai trebui, sfășierile între biserici.

Mi-se arată aici o atențiune deosebită. Dintre toți delegații, între cari mitropolitul sârb din Cetinje, numai eu sunt găzduit la Patriarhie și am plăcerea de a scrie acestea din înaltul caturilor ei, având neîncetat înaintea priveliștea încântătoare a Cornului de aur, brăzdat fără aștâmpăr de numeroase bărci și vapoare.

Am sosit târziu aici. Cu toate acestea con-

ferința nu s'a deschis așteptându-mă pe mine. În loc de 1 Mai, cum era convocată, s'a deschis la 10 Mai.

Plecat Marți din Constanța, m'am nemerit Miercurea la drum. Dar miercurea e comedioasă, fiindcă e zi de post, pe care nu-l găsești totdeauna. Nu degeaba e rău s'o nemerești Miercurea la stână. Cu toate acestea numai la stână Miercurea e rău, la Patriarhie nu.

Cât am dorit să mănânc pește în București, și nu l'am găsit! Nu l'am găsit! Nu m'ați lăsat să stau liniștit acolo, acum mă răzbum mâncând aici din Belșug, peștele pe care acolo nu-l aveți. Se găsește mult de vânzare, și cu el m'am îndestulat Miercuri, la Patriarhie.

O Audiență la Patriarhul Meletie.

Indată după masă, pe care, din pricina împotrivirii Turcilor la debarcarea mea am luat-o târziu, am fost primit în audiență la Patriarhul ecumenic.

Un fior deosebit mă străbate, când mă aflu în fața bărbatului cu o viață atât de frământată în vremea din urmă și despre care a scris lumea întregă! Va să zică acesta este *Meletie Metaxapis*, cel alungat din Atena unde era mitropolit, împreună cu prietenul său Venizelos, plecat de acolo în America, de unde apoi s'a întors în triumf, mai sus decât la Atena, pe scaunul Sfântului Ioan Gură-de-aur în Constantinopol!

Când stau și-l privesc, îmi zic că, în adevăr, face așa bărbat pentru scaunul cel dintâi al ortodoxiei. Căci, ce e dredt, Patriarhul Meletie e de o 'nfațisare măreață. Înalt, chip frumos, haina bogată și căzând bine — te impresionează dela întâia privire.

După întâiul schimb de cuvinte, după ce am transmis Înalt Prea Sfinției Sale îmbrățișările frățești din partea Primatului nostru, intrând în discuțiunea vieții bisericești dela noi, constat că Patriarhul știe în amănunt tot ce s'a petrecut în vremea din urmă în Biserica noastră. Iși arată bucuria pentru că am putut păstra bisericeii noastre dreptul de dominantă și încă și mai mult pentru autonomia apropiată. Știe tot ce am scris eu în revista Sinodului nostru, știe, de conferința pe care am ținut-o acum două săptămâni la Fundațiunea Carol, știe de Asociațiunea generală a clerului nostru, înființată de curând, știe de președintele ei, Părintele Popescu-Mălăești. E uimitor de bine informat. Tot așa știe foarte bine situațiunea din Rusia, unde are un reprezentant.

Audienței mele îi pune capăt un comitet pentru ajutorarea refugiaților care sosește acum.

Dar, peste un ceas îl văd iar, fiindcă la 5 e audiența dlui senator *Drăghici*, iar eu îi fac serviciul de interpret, de oarece dsa știenumai nemțește, iar Patriarhul nu știe această limbă.

Dl Drăghici expune sistemul său pentru reforma calendarului. În trei minute Patriarhul a prins cheia și declară, satisfăcut, că e cel mai simplu sistem din câte a văzut. A doua zi l-am auzit vorbind la masă cu Mitropolitul Muntenegrului și-și arată admirația pentru sistemul „senatorului român.”

Propunerea românească pentru reforma calendarului.

Dl Drăghici se miră și el de iuțea cu care Patriarhul a prins chestiunea. Observi aici la fiecare pas inteligența sa scilicitoare. Mă simt încântat că un bărbat atât de strălucit se află pe scaunul cel mai de frunte al ortodoxiei noastre. Colaborând cu Înalt Prea Sf. Sa, Românilii pot face lucruri însemnate aici, în răsărit.

Sârbii au și ei o propunere pentru îndreptarea calendarului. Ei și-au trimes aici pe Mitropolitul Gavril al Muntenegrului, iar ca însoțitor i-au dat pe dl Milancovici, profesor de Matematică aplicată și astronomie cerească la universitatea din Belgrad. Ei bine, și acest specialist îmi vorbește foarte încântat de „propunerea românească”. Lucrarea fiind deja dată în studiul comisiunii compuse din dl Drăghici, prof. Milancovici și cu mine, norocul este că locuiesc amândoi la același hotel, vorbesc amândoi nemțește și se înțeleg de minune. Am mare nădejde că va triumfa propunerea noastră, care e cel mai simplu sistem cu puțință, sprijinit pe studiul astronomului francez Armelin și a astronomului rus Saladilov. Face ca și cititorii Universului să cunoască acest sistem mai în amănunt. O să trebuiască să li-l arăt în altă corespondență.

Afară de sârbi și de noi, aici mai este reprezentantă Grecia prin Mitropolitul Iacov din Durazzo. Rusia nu e reprezentată oficial, în împrejurările în care se află, dar Patriarhul a invitat pe doi episcopi ruși aflători în Constantinopol. Unul este episcopul Alexandru, cu slujba peste bisericile rusești din America, dar stând aici de vre-o 6 luni, iar altul este Anastasie al Chișinăului. Așa-și zice pe aici. Eu însă am vorbit aseară cu Patriarhul despre greșala acestei titulaturi, am vorbit și cu Mitropolitul Gavril al Muntenegrului și am să caut o întrevvedere cu Anastasei însuși.

„Univ.”

Arh. Scriban.

Din Istoria Diecezei Aradului.

Contribuțiuni nouă 1815—1829.

(Continuarea în Nr. 18.)

III.

Lupte pentru candidarea unui român de episcop la Arad (1812—1817.)

Ultimul reprezentant al ierarhiei sârbești, Pavel Avacumovici a murit în 13 August 1815.

Preoții români, cari au fost la îngropăciune, s'au adunat la Ioan Covaci, subprefectul județului Arad. Desigur un bun român și el. Sfătuindu-se „au încredințat prin scrisoare pe deputați, ca să facă tot ce se cere, spre a dobândi un episcop român. S'au iscălit peste 30 de înși și li s'a promis și din partea județului tot sprijinul, fiind și dintre „domni mai mulți pe partea lor“.

Acestea le știm din o epistolă (primă) alui Nicoară, către episcopul Vulcan, datată în Arad la 15 August, 1815³³⁾, deci a treia zi după moartea lui Avacumovici!

Vulcan trebuie că îndată a fost avizat prin vr'un curier, anume spre acest scop trimis la Oradea, căci în 17 august 1815, deci a cincea zi după ce închisese Avacumovici ochii, scrie „Fiului“ său Țichindeal — *ultima* epistolă în cauza episcopiei; deacum încoace, Vulcan va corespunda în cauza aceasta cu candidatul său, cu Nicoară — că: „*de n'ați avut grije până acuma să deputăluți* trei preoți și trei mireni, cari în numele Clerului și a neamului din Eparhia Aradului, să meargă la Viena și să ceară dela Impărăție, ca Arhiepiscopul dela Carlovăț să nu numească Episcop la Arad și să poruncească, că Clerul să se strângă, și să candidălească Impărăției preoți vrednici de Episcopie; *acuma alergați la Protopopi să deputălească*“.

În aceasta epistolă Vulcan le propune și persoanele, cari să fie delegate: „Eu cred, că din Cler s'ar putea deputălu *Protopopul dela Gașa* (adecă al Șiriei, care era Gheorghe Chirilovici, aspirant la vlădicia Aradului), *tu* (Țichindeal) și încă *unul*; care ar vrea să meargă; iar dintre mireni ar putea să se trimită *directorul Püspöky, Nicoară* și încă altul oare-careva. Și *aceștia* pentru *cheltuială* să vină *pe la mine*“.

Privitor de Püspöky Vulcan are nedumerire; zice continuativ: „mă îndoesc . . . aflați altul în locul lui“.

Mandatul ce se va libera deputației, e conzult să fie vizat „și dela tisturile varmeghii (diregătorii județului) Aradului. Eu cu posta cea mai curând oi scrie la Rainer prințul, la Lorentz konziliarișul, la Arhiepiscopul din Viena și la Episcopul Rudnay (ajuns mai apoi primit la Strigoniu).

Iar încât e pentru cheltueală, cereți și dela Egumenul din Bezdin, (il chiamă Isaia Mihailovici) și umblați cu grabă, să nu ne taie Sârbii pe dinainte³⁴⁾.

Trebue că Vulcan cunoaștea binișor pe directorul Püspöky, că nu e tocmai de toată isprava!

A plecat și Püspöky la Viena, dar ajuns în Budapesta, s'a napoiat deacolo acasă, la Orade.

Cu datul 21 Octombrie 1815, Nicoara scrie la Orade lui Vulcan, că cu tovărășul de drum Püspöky, a avut mare val! E obișnuit la comoditate și tihneală boerească, ca o cononiță. Numai așa lapadă paralele. Până acum a spesat numai pentru el enorma sumă de 700 fl.³⁵⁾.

Negreșit, că pe timpul cât a zăbovit Nicoară în capitala Ungariei, va fi desbătut cauza îndeplinirii episcopatului cu Petru Maior, cu care a discutat mult și în 1810, când cu îndeplinirea scaunului dela Sibiu, și cu care dealtminterile Nicoară purta vie corespondință, pe timpul cât a petrecut în Muntenia³⁶⁾. La plecarea sa la Viena apoi, se știe, Nicoara a rugat pe Vulcan, ca pe adresa lui Maior să-i scrie, ce va mai fi necesar în cauza vlădiciei³⁷⁾.

În Budapesta, cât a stat în trecere, Nicoară nu a întrelăsat nimic ce credea că ar duce la ajungerea scopului călătoriei la Viena. Conzultându-se cu Maior, cu parohul român Ioan Teodorovici și cu alți bărbați români deacolo, de cari pe acea vreme erau în număr destul de mare, mai ales bănățeni și ungureni, a bătut la ușa tuturor notabilităților, dela cari speră să poată primi ceva sprijin. În cele din urmă, Nicoară cu soțul său Ion Sârbu Popovici, au fost în audiență și la arhiducele Iosif, palatinul Ungariei, carele a recunoscut dreptatea cererii lor și le-a făgăduit că-i ajută. Se plânge însă Nicoară în epistola

³⁴⁾ Ios. Vulcan: Dimitrie Țichindeal, discurs de recepțiune la acad. română, București 1893 pg. 93; 353. *Ioanovicium* l. c. 183. Anuar o. c. 1912 pg. 144—6; *Radu* 272 nota 4. Vezi mai jos nota 82.

³⁵⁾ *Radu* 273—4.

³⁶⁾ „Convorbiri literare“ Buc. 1910 nr. 3 și 5. *Mangra* în „Tribuna“ Arad 1907 nr. 283 și 1908 nr. 1 și 33. *Ioanovicium* o. c. 171 și 186.

³⁷⁾ *Radu* 273.

³³⁾ *Radu* l. c. 273.

menționată, din 21 Oct. 1815, adresată lui Vulcan, că inspectorul Nestoroviciu le contracarează acțiunile și mișcă toate pietrele în profitul candidați lor sârbi, Putnile ori Bolici³⁸⁾.

Înainte de plecare la drum, Nicoară scrie din Giula, în 2 Sept. 1815, lui Vulcan, că a primit banii pentru deputația ce va merge la Viena. În curând va și pleca! Se vede deci, că Vulcan înțelege bine ce va să zică dictonul latin: „bis dat, qui cito dat“, căci în scrisoarea ce am pomenit-o mai sus, din 15 August 1815, Nicoară îi cerea bani lui Vulcan și îl ruga să-l înformeze, că scris-a la locurile competente pentru ca mitropolitul Stratimirovici din Carloveț să fie împedecat a denumi episcop sârbesc la Arad?!)

Iară în ceastalaltă epistoală de dt. 2 Sept. 1815, spune că Stefan Urosie Nestorovici, directorul și consilierul școlar, foarte mult strică cauzei deplinirii episcopatului din Arad, cu un român. E de dorit în interesul cauzei, ca să fie înlocuit cu altul. Așa se vede, că și sârbii ar fi mulțămiți, dacă s'ar putea scăpa de el! Nici ei nu-l mai pot suferi. E greu a-i pune urmaș, mai bun ca el, pentru că și Hatvani, care vre să-i ia locul, încă e omul sârbilor. Roagă deci pe Vulcan să-i comunice părerea în cauza aceasta, scriindu-i la Buda ori Viena³⁹⁾.

Văzurăm, că Nicoară în 15 August 1815, va să zică a treia zi după moartea lui Avacumovici, scrisese lui Vulcan, că cu plăcerea subprefectului I. Kováts, s'a decis a se trimite o delegație la Viena. Cine știe ce se va fi putut întâmpla apoi peste noapte, că mâne zi, în 16 August 1815 și Nicoară în persoană pleacă spre Orade!⁴⁰⁾

Se știe, că în 31 August 1815, neodihnitul Nicoară eră înapoiat la Arad. Aș crede, că Nicoară a aflat de bine să ducă în persoană scrisorile dresate la domiciliul lui Kováts și să refereze despre cele ce aflase dela clerul adunat la înmormântare. În drum apoi să cerceteze satele dintre Orade și Arad și să adune subscrieri pentru plenipotență. Așa ceva va mai face Nicoară în 2 rânduri încă! Odată imediat înainte de plecarea sa la Viena⁴¹⁾ și

altă dată în Iulie—August 1816, după fatalul sinod electoral sârbesc din Iunie 1816.⁴²⁾

În 4 Septembrie 1815 Nicoară e acasă în Giula și scrie lui Vulcan despre câțiva aspiranți la scaunul Aradului. Cere din nou bani pentru cari cu timpul vor fi foarte mulțămitori.*)

În 25 Septembrie 1815, e de nou pe drum spre Oradea⁴³⁾ lui Vulcan, atât de agilă și atât de interesată și munificentă, în treaba românilor ortodoksi doritori de căpetenie bisericească națională.

Din Oradea — cu toată certitudinea putem spune, că — Nicoară a luat calea lungă și nesigură a Burgului din Beciu. Nu putea el pleca la Viena, fără să deie față cu confidentul celor din anturajul împăratului, fără să-i aibă ultimul cuvânt în cauză, să-i deie blagoslovenia arhierescă și prietenească și — last not least —⁴⁴⁾, parale, parale și iarăș parale „nervus rerum gerendarum“, căci bani mulți îi trebuia acolo: „Gurile sunt a tuturor căscate, *aste* (pararèle) *sunt argumente putincioase, cari le pot astupa*“⁴⁵⁾.

Am amintit mai sus, că în 21 Octombrie 1815, Nicoară îi scrie deja lui Vulcan din Budapesta, unde ajunsese cu Nameznicul de Zaránd și cu domnosul de Püspöky. Preste trei zile, în 24 Octombrie 1815, sosesc ei doi la Viena și Püspöky întoarce din Buda la Orade.⁴⁶⁾

În 24 Octombrie, după masă, a fost „rânduit la înaltul părintele bătrânul.“ Nu putem ști cine e acest bătrânul? Împăratul sigur nu e, căci dânsul pe acest timp eră la Milano. Părțile acestea ale Italiei de azi, atunci aparțineau Austriei!

În 31 Octombrie 1815, Nicoară scrie lui Vulcan, că „la prea strălucitul Tata moșul am fost; m'a primit bine, mai îi pare rău că împăratul nu e acasă“.

La 3 Noembrie 1815 îi referează lui Vulcan, că archiducesa Beatrice pleacă la Italia pe 8 luni și nu a putut vorbi cu ea; dar Al-

⁴²⁾ Ioanovicu 249.

⁴³⁾ Radu 273.

⁴⁴⁾ Ioanovicu 187. Călătoriile lui Nicoară sunt veșnicite în ziarul-itinerariul lui, *Academia română* ms. nr. 24—45.

⁴⁵⁾ Shakespeare.

⁴⁶⁾ Epistola lui Nicoară din Viena, din 3 Nov. 1815, către Vulcan, la Radu 275.

⁴⁷⁾ Radu ibid. 273—4. Nestorovici a dojenit pe Püspöky, ca pe subalternul său, și i-a poruncit să se înapoeze imediat acasă. Ioanovicu 256.

³⁸⁾ Radu ibid 274.

³⁹⁾ Radu 272—3.

⁴⁰⁾ Ioanovicu 186—7.

⁴¹⁾ *Cinhandu* în rev. „Legea Românească“ Orade 1922 nr. 16 pag. 7. La începutul lui Octombrie 1815 eră în Beiuș și jur, cu prof. Mihut din Arad. Prota Teodor Balint din Mezieș îi refuză și acuză la consistor.

bani (nunțul papal) mi-a promis toate puțin-cioase.⁴⁷⁾

Svatul dat de Vulcan în hârtia sa din 17 August 1815, adresată către Țichindeal, ca să trimită o delegație la Viena, fu împlinit tocmai la o lună după pristăvirea lui Avacumovici!

În 13 Septembrie 1815, se liberează la Arad o procură, vizată în toată forma oficială de cunoscutul vicecomite al județului Arad, Ioan Covaci.

(Va urmă.)

⁴⁷⁾ Aș crede, că „Părintele bătrânul“ e unul și acelaș cu „Tata Moșul!“ Poate e nunțul Albanii! Se poate însă, că e cardinalul Hohenwart, mitropolitul din Viena. Lui Hohenwart i-a scris Vulcan în August 1815 în favorul lui Nicoară; iară în 19 Sept. 1813, Vulcan scria lui Țichindeal, ca o deputație de 2 inși din cler să ducă la împăratul rugarea pentru episcop român și să o „comandăluiscă“ și la alții, între ei și lui Hohenwart. Lui Hohenwart și altora din Viena, ar mai fi scris, în favorul Românilor, Szántó, asesorul comitatului Timiș. Ori că acest bătrân ar fi prințul Carol, ori prințul Maximilian? Anuar. 1912 o. c. 134, 135 și 145. Radu 334—5.

Beatrice, arhiducesa, a locuit în 1810 în Oradea la vladica Vulcan $\frac{1}{2}$ an. S'a refugiat de groaza armatei lui Napoleon. Vulcan a scris Beatricii să sprijinească cauza Românilor. Sigur Vulcan va fi conziliat pe Nicoară să bată și la ușa Beatricii. Radu I. c. 334—5 și 275.

19 epistoale de ale lui Nicoară, către Vulcan, scrise românește cu litere latine, în o limbă bunioară, se află în biblioteca episcopiei unite din Oradea. Le-a studiat dl Radu, în „Cultura Creștină“, Blaj 1921 Nr. 10—12. Necunoscând dl Radu istoria diecezei Aradului, nu a putut să le înțeleagă bine și să le pună în nex cu cele ce se știau până aci! Aceasta o încercăm noi acum.

Ziua eroilor.

Serbarea din Arad. — Glorificarea „ostașului necunoscut“ în București.

În această zi solemnă și pioasă am avocată în memorie, amintirea scumpă a celor ce au murit cu mâinile încleștate pe arme, cu fața în jos, acoperind pământul strămoșesc, smuls din ghiarele haine ale dușmanului truș. Cu ochii înlăcrimați, ne-am adus aminte de cei îngropați noaptea sub bombardament la lumina obuzelor, aruncați în grabă nebună unul peste altul. Cugetele noastre fugare au zburat la cei căzuți pe diferite câmpuri de bătae, la cei pe cari copiii și soțiile îi știu plecați, dar nu-i mai revăd. — În ziua eroilor ne-au trecut pe dinaintea ochilor sutele de mii de cruciulițe cu inscripția „un ostaș necunoscut, mort pentru Patrie“.

În această zi am glorificat — prin rugăciuni evlavioase — memoria voastră scumpi eroi, acele momente sfinte pentru neamul

nostru, când sute de mii de suflete și brațe românești, s'au concentrat într'o singură voință: *voința de a învinge*. Voi dragi eroi a-ți avut credința din sf. Evanghelie, căci a-ți mutat peste munte, granițele țării.

Pe lemnul celor 800,000 cruciulițe sub umbra căruia Vă odihniți, sunt scrise cele mai glorioase pagini din epopea neamului românesc. La ziua voastră scumpi eroi toate mințile românești au fost supuse aceluiaș proces: durerile jertfele, speranțele, triumful, toate s'au închegat într'un simbol sfânt din care s'au înălțat la bunul Dumnezeu cele mai curate rugăciuni, pentru odihna voastră, pentru fericirea odrazlelor voastră și pentru prosperarea scumpei noastre patrii.

*

În Arad ziua eroilor a fost comemorată, cu evlavie cuvinită. S'a oficiat serviciu divin în piața catedralei, de clerul din loc. La festival au participat întreg orașul care a fost îmbrăcat cu drapele. Au vorbit frumos și înălțător pâr. Crăciun și un căpitan.

La Mărășești au fost aduse, cu vagoane speciale, sicriile cu osemintele celor zece eroi necunoscuți, desgroați din locurile de luptă: Mărășești, Topraizar, Chișinău, Jiu, Azuga, Predeal, Muscel, Mărăști, Cerna și Târgu Ocna.

Pe un catafalc imens, în catedrala din Mărășești, Adormirea Maicii Domnului, erau aranjate în două rânduri sicriile ostașilor.

În dimineața zilei următoare, în 14 I. c., au sosit cu tren special la Mărășești: ministrul de război, gen. Mărdărescu, I. P. S. Sa mitropolitul Pimen al Moldovei, PP. SS. LL. episcopul Romanului Triteanu și episcopul militar Teculescu dela Alba-Iulia. Alte trenuri au sosit d. a. cu autorități civile și militare și cu tinerime școlară.

La ora 3 d. a. arhieriei asistați de numeroși preoți au oficiat serviciu divin.

După oficierea slujbei, dl ministru de război a luat un elev, Amilcar Săndulescu, dela liceul militar din Craiova, orfan de război, și i-a spus să aleagă unul din cele 10 sicrie.

După ce a făcut înconjurul catafalcului, elevul a ales al 4-lea cosciug din primul rând, spunând cuvintele:

„Acesta este tatăl meu“.

O emoțiune profundă a cuprins asistența și lacrimi au fost văzute în ochii tuturor.

După aceasta elevul a îngenunchiat înaintea sicriului, rostind o scurtă rugăciune.

În urmă celorlalte sicrie au fost scoase și purtate pe umeri de soldați și formându-se un

cortegiul a pornit spre cimitir. Cortegiul a fost urmat pe jos de întreg clerul, de dl ministru de război și câteva mii de săteni. În drum lumea îngenunchia înaintea sicriilor. După un parcurs de 3 klm. cortegiul a ajuns la cimitir.

După un scurt serviciu religios osemintele au fost reîngropate.

La ora 5 toată oficialitatea s'a întors la biserica din Mărășești.

Aci corpul eroului necunoscut, ales de elevul Amilcar Săndulescu, a fost ridicat de ofițerii cavaleri ai ordinului „Mihai Viteazul”. S'a format din nou cortegiul, care a pornit spre gară, de unde osemintele eroului s'au transportat, în 15 l. c., la București.

În 16 Mai sicriul a fost expus, pentru pelerinajul publicului, în biserica Mihai Vodă. Au defilat peste o sută de mii de oameni în fața ostașului necunoscut. Cetățeni, din toate păturile sociale, tineri și bătrâni, femei și bărbați, îngenuncheau și începeau să plângă fără a se putea potoli. Toți ceice pierduseră pe câte cineva în război și nu-i mai știu de urmă, aveau impresia că cel așezat în sicriu este aproapele lor...

La biserica Mihai-Vodă.

În curtea bisericii Mihai Vodă erau numai flori și coroane.

Sicriul cu rămășițele pământești ale „Ostașului necunoscut” era acoperit de splendide jerbe de flori.

De gardă făceau lângă sicriu, d-nii locot. col. Marinescu din vânători, Dragalina din artilerie, maior Niculescu din cavalerie și căpitan A. Teodorescu din infanterie, cavaleri ai ordinului „Mihai Viteazul”.

În fața catafalcului se aflau atașajii militari streini.

La orele 8 dim., sosește episcopul de Alba Iulii Teculescu, care înconjurat de clerul militar și al bisericeii, oficiază serviciul religios obicinuit.

Fix la orele 8 și 45 sosește A. S. Regală Principele Carol, în uniformă de general de vânători de munte, urmat de adjutanții general Condeescu și colonel Condeescu.

Muzicile cântă „Imnul regal”, trupele dau onorurile. D. general dă raportul.

A. S. R. Principele Carol este condus pe locul liber dintre catafalc și muzică. D. general Mărdărescu și adjutanții se postează în spatele Principelui.

După oficierea serviciului religios cei 4 ofițeri de gardă, cavaleri ai ordinului „Mihai Viteazul”, ajutați de patru subofițeri decorați cu ordinul „Virtutea militară” cl. I, ridică sicriul cu osemintele „Ostașului necunoscut” și-l duc până în fața intrării în curtea bisericeii, așezându-l pe afeta împodobită cu flori, la care erau înhămați 8 cai.

În acest inoment, trupele au dat onorurile, iar muzicile au cântat „Imnul sacru”.

Panglicile au fost ținute tot de cei 4 generali, cavaleri ai ordinului „Mihai Viteazul”, cari le au ținut și la aducerea rămășițelor „Ostașului necunoscut” în Capitală.

La orele 9 și 20 s'a format cortegiul, în ordinea următoare: un escadron din reg. de escortă regală, două plutoane din compania de elevi ai școalei de inf., d. general Samsonovici, detașamentul de drapele, celelalte 2 plutoane din comp. de elevi, corul, înaltul cler, șase care arhipline cu coroane, *afetul cu osemintele „Ostașului necunoscut”*, A. S. R. Principele Carol, adjutanții Principelui, d. ministru Mărdărescu, generalii, înalții demnitari, cavalerii ordinului „Mihai Viteazul”, delegații presei și ai societăților, un escadron din reg. de escortă.

Urmau apoi trupele în ordinea următoare: d. general Holban, statul major al corp. II., muzica reg. I grăniceri, d. general Boboc, ofițerii fără trupă, elevii școalelor de infanterie și geniu, detașamentele de marină italiană și engleză, comand. div. 4 cu statul major, comand. brigăzei 5 vânători, muzicile reg. 6 vânători și 28 inf. regimentele 6 și 9 vânători, 1 grăniceri, comand. brig. 8 inf., muzicile reg. 6 și 21 inf., reg. 6, 21 și 46/21 inf. reg. de specialități, reg. 1 art. grea, reg. art. antiaeriană, comand. brig. 12 art., reg. 2 art. și 27/2 obuziere, comand. brig. 2 roșiori, reg. 4 și 9 roșiori, reg. de escortă regală.

La orele 9 și jum. cortegiul s'a pus în mișcare, în sunetul clopotelor și al „Imnului sacru” parcurgând str. Mihai Vodă, calea Victoriei prin fața poștei, str. Carol. Pe tot drumul, de-o parte și de alta a trotuarelor au fost înșiruite trupe.

Enormul public, ce staționa pe trotuare, cu capetele goale aveau ochii lăcrămați, privind la sicriul auriu învelit în drapelul tricolor, în care se aflau osemintele „Ostașului necunoscut”.

Din balcoane publicul a aruncat flori, iar clopoțele tuturilor bisericilor, pe unde a trecut cortegiul au fost trase.

O deosebită atenție s'a dat pavoării Muzeului militar, în fața căruia e mausoleul „Ostașului necunoscut”.

În fața scărilor de jos, pe partea dreaptă a fost așezat un tun anti-aerian german de 76 mm., capturat la Szolnok în 1919; alături un drapel cu marca țării terminat cu un vultur, îndreptat spre muzeu. De partea stângă a intrării, tot jos, un alt tun anti-aerian de 76 mm., capturat de la unguri în 1918, iar alături același drapel cu vultur.

În mijlocul terasei a fost zidit în beton mausoleul în care s'au așezat osemintele „Ostașului necunoscut”.

Deasupra, mausoleul are o ramă de piatră.

Spre muzeu, a fost făcută o estradă pentru membrii Familiei Regale, iar în partea dreaptă a fost făcută o altă estradă pentru ofițerii fără trupă, pe

partea stângă o altă estradă pentru înalții demnitari ai statului și înaltul cler care nu a slujit.

În dreapta și în stânga scârilor, la intrarea în muzeu, au fost așezate mai multe tunuri capturate de la inamic.

La orele 11 și jum., sosește într'un automobil M. S. Regele având în dreapta pe M. S. Regina, într'o splendidă rochie de mătase albă.

Intr'un alt automobil, au sosit AA. LL. RR. Prințesele Elena, Ileana și Irina a Greciei.

Muzica a intonat „Imnul Regal“, iar d. prim-ministru salută pe Suveran în capul scării.

Familia Regală ia loc pe estrada din fața Muzeului militar.

Intrarea cortegiului în parc.

La orele 12 fără 20, se anunță intrarea cortegiului în parc. În sunetul muzicilor cari intonează „Imnul Sacru“, cortegiul cu osemintele „Ostașului necunoscut“ ajunge în fața muzeului.

E o tăcere mormântală. Asistența se descoperă cu sfințenie.

Cei patru ofițeri decorati cu ordinul Mihai-Viteazul, secondați de cei patru plutonieri, decorati cu „Virtutea Militară“ ridică cosciugul de pe afet. Delegațiile cu drapelul regimentelor din toată țara cari s'au înșiruit pe primele scări dau onorurile aplecând drapelul.

M. S. Regele, ținând în mâna dreaptă buzduganul oferit de cetățenii Capitalei, salută rămășițele pământești ale „Ostașului necunoscut“ M. S. Regina se închină făcând semnul arhaic al crucii. Foarte impresionată Suverana privește cosciugul cu ochii înlăcrămați.

Cosciugul este așezat în fața muzeului între patru candelabre mari, iar din patru vase mari fumul de tămâie se împrăștie.

II. PP. SS. LL. Mitropoliții Miron Cristea și Pimen, înconjurați de episcopii Triteanu al Romanului, Ilarie Theodorescu al Constanței, Iustin Teculescu, episcop militar, Platon Ciosul, vicarul Mitropoliei, arhimandritul Geronte Nicolau, protoereul Vintilescu, eromonahul Teofil Ionescu, disconii Nicodim Zamfirescu, Dionide, Evghenie, Antonie precum și numeros cler; oficiază serviciul divin.

Săsouneurile au fost date de corul seminarului Nifon.

M. S. Regele, ia coroana de lauri din mâinile mareșalului Paul Angelescu și o depune pe cosciugul „Ostașului Necunoscut“.

Apoi, într'o caldă cuvântare M. S. Regele spune: Ție ostaș necunoscut, Regele României îți aduce o coroană de lauri.

Astăzi toată suflarea românească își îndreapță în acest moment privirile către tine, care ai încheat cu sângele „România Mare“.

Înainte lăcașului tău se închină azi cu adâncă recunoștință țara întreagă.

Tu ești al neamului întreg!

Decorarea ostașului necunoscut.

M. S. Regele depune pe o perină de catifea decorația „Virtutea Militară“.

D. Ciolak Antici, ministrul Serbiei și cu atașatul militar depun două coroane: una de aur a M. S. Regelui Alexandru I și alta de argint din partea guvernului Iugoslaviei.

D. Ministru al Poloniei depune „Virtutea militară poloneză“ iar ministrul Franței „Crucea de război cu palme“ pentru „Ostașul necunoscut“.

Au mai depus coroane, salutând pe „Ostașul necunoscut“ d-nii miniștri ai Portugaliei, Italiei, Greciei, Cehoslovaciei, Poloniei, Belgiei, Franței, Japoniei, etc.

După „Vecinica pomenire“ la orele 11 și 50, un plutonier major trompet, din escorte regală se urcă pe un afet de tun și sună „drepți“, iar trupele iau arma „pentru onor“.

Întreaga asistență, cu adâncă pietate păstrează timo de două minute cea mai desăvârșită liniște.

Implinindu-se cele două minute, gornistul sună „repas“.

Corul „Seminarului Nifon“ cântă „Eroii“.

Sicriul este ridicat și dus în fața mauzoleului, iar ofițerii cari l-au transportat până la mormânt îl coboară în locașul de veci.

În timpul scoborării cosciugului o baterie de artilerie a tras 101 lovituri.

Drapelele ostirei însoțite de șefii de corpuri și comandantul au dat onorul cu sabia.

Cosciugul odată scoborât a fost acoperit cu o placă de beton.

Deasupra a fost așezată o piatră cu următoarea inscripție: „Aici doarme fericit întru Domnul „Ostașul necunoscut“, săvârșit din viață în jertfa pentru unitatea neamului românesc. Pe oasele lui odihnește pământul României întregite 1916—1919.“

În fața mormântului au defilat mii de oameni.

Zece Maiu în Arad.

Clipe sfinte și solemne. Prăznuim realizarea celui mai măreț ideal de dorul căruia „ne-au murit și moșii și strămoșii.“ Toți suntem serioși, căci toți suntem pătrunși de sfințenia zilei. E vreme adorabilă. Orașul nostru — unde în vremuri de opresiune ungurească, s'au pus la cale cele mai aprije planuri de lupte naționale, — frumosul nostru Arad, are aspect de mare praznic. Totul plutește într'o imensă pădure de draperii. Pe toate străzile e o furnicare agitată de lume. Copii și fete, cu fețele îmbujorate agitând mici stegulețe grăbesc cu pași mărunți la școală de unde vor fi conduși în corpore la sf. biserică, apoi la defilare.

Piața catedralei noastre este îmbrățișată cu ghirlande de verdeață și draperii. În mijloc este ridicată o estradă pentru serviciul divin împodobită frumos cu ramuri de stejar și cu 4 drapele enorme. La orele 9 și jum. piața este ocupată de toate școalele din oraș. Sosește din fiecare regimente, câte o companie de soldați cu muzică și drapele, grosul soldaților fiind postați pe stradă principală. Un sunet prelung de goarnă anunța sosirea dl general Manu, întovărășit *de un general francez*. Deja sunt de față toate notabilitățile în mare ținută.

Fix la orele 10 își face apariția în ușa catedralei clerul celebrant, îmbrăcat în odăjdii strălucitoare. Primul care se îndreaptă spre estradă, este diaconul eppesc I. Cioară, precedat de preoții E. Crăciun, S. Stana, C. Lazar, A. Popovici, protopopii dr. T. Botiș, T. Vățian, D. Muscan și N. Păcățianu. Pontifică maestros pâr. asesor-ref. Păcățian.

După serviciul divin urmează defilarea, naintea primăriei, unde pentru publicul privitor este ridicată o tribună împodobită cu verdeață.

Muzica și goarnea militare încep un marș cadențat și defilarea o deschide orfanii de război, cari se prezintă foarte bine. La vederea acestor „Pui de eroi” ochii publicului înlăcrimează. Urmează diferitele școli dintre cari se prezintă bine școala noastră normală condusă de dnii profesori, apoi liceul Moisa Nicoară, liceul de fete. Face impresie foarte bună școala normală de fete îmbrăcate în costum național, care e primită cu ropote de aplauze. Vin apoi diferitele societăți și cluburi. Urmează mândra noastră armată, vin dorobanții, vânătorii de munte, grănicerii, calarașii și roșiorii. Toți să prezintă în ținută ireproșabilă.

Defilarea se termină la orele 12 $\frac{1}{2}$. Peste zi muzicele militare au delectat publicul cu diferite arii frumoase iar seara au fost retragere cu torți.

INFORMAȚIUNI.

Inaugurarea liniei ferate Nădab-Salonta. Duminecă în ziua sfintelor Rusalii se va inaugura cu mare solemnitate linia ferată Nădab-Salonta. Vor participa dnii miniștri I. C. Brătianu, Constantinescu, Văitoianu, Moșoiu și Măzescu. Trenul cu dnii miniștri va sosi în Arad dimineața la orele 8. La 8 și 30 vor pleca spre Nădab unde se va oficia serviciul divin apoi se va tăia draperia ce va fi aruncată peste șine — ca simbol că s'a deschis linia. Un tren accelerat va pleca apoi spre Oradea-mare, unde se va servi un banchet.

Poate crede omul modern în minuni? Acesta e titlul unei broșuri, lucrată după A. S. de diaconul dr. Gh. Comșa, funcționar în ministerul cultelor. Sf. Sa, pe lângă altele, a scris, în colaborare cu pâr. Gh. Maior, o carte de

predici apărute în Arad, apoi Istoria Predicii la Români. Broșura ce o anunțăm e vrednică de a fi citită. Se poate comanda dela autor, cu prețul de Lei 5.

În atențiunea clerului care beneficează sesiunii parohiale. La eiectarea recte staverirea nouilor impozite suntem supuși la sarcini insuportabile; așa că de după sesiile parohiale în viitor vom solvi și dare comunală de carea în trecut eram scutiți, astfel că vom solvi 20% din venitul curat ca economii, iar dacă ai cumva vr'o căsuță, e supusă la dare, de care economii sunt scutiți.

Toate bine, dar vin câțiva din inspectorii de dări și îndrumă comisiunile *ca după sesia parohială afară de cele 20%, dare să mai arunce alte 16%, titula că suntem uzufructuari sau exploataorii acelor sesiuni.*

Înzadar am încercat pe un atare domn să-l capitez că nu suntem nici uzufructuari nici exploataori ci *beneficiarii* ai sesiilor adecă ni-e computată; ca dotațiune, nu m'a înțeles, mi-a răspuns *că așa a făcut și în Pil* și că avem dreptul de recurs contra acestei proceduri.

Notarii sunt în asemenea osândă după cât știu dar ei pe ei nu se supun la atari impozite, apeleze inspectorul de dare dacă nu-i convine. *Ziarele bisericesti sunt rugate a reproduce acest comunicat.*

Subscrisul am intervenit de altcum și la factorii noștri competenți.

T. Terebenț, preot.

Programa

examenelor dela școala normală ort. rom. din Arad la finea anului școlar 1922—23.

Mierc. 30 Maiu, 8—12, examen în scris de capacitate din limba română.

Joi, 31 Maiu, 8—12, examen în scris de capacitate din pedagogie.

Vineri, 15 Iunie, 8—12, 3—6, examene în scris cu elevii part. din cl. I—VII.

Sâmb., 16 Iunie, 8—12, cl. I. examen de cl.

Luni, 18 Iunie, 8—12, „ II. „ „ „

Marți, 19 Iunie, 8—12, „ III. „ „ „

3—6, „ IV. „ „ „

Mierc., 20 Iunie, 8—12, „ V. „ „ „

Joi, 21 Iunie 8—12, 3—6, examen de clasă și de capacitate parțială cu elevii reg. și part. din cl. VI.

Vineri, 22 Iunie, 8—12, 3—6, examen de clasă și de capacitate parțială cu elevii reg. și part. din cl. VII.

Sâmb., 23 Iunie, 8—12, examen la școala de aplicație.

Luni, Marți, Miercuri, 25, 26, 27 Iunie, examene orale de capacitate finală.

Arad, 11 Maiu 1923.

Dr. Teodor Botiș,
director.

Redactor responsabil: SIMION STANA asesor consistorial
Censurat: Censura presei.